

Господь, ТЫЛАНЕТ уанымына семынь мАЛАННА ЖАЛАЙЫМАШЕТ ЛИЖЫ

ҰАНЫМАШ

Қырғак мары православный газет

2-шы (7) № 2017-и

ЙОШҚАР-ОЛАН ДА МАРЫ САНДАЛЫҚЫН ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕННЕЙШИЙ АРХИЕПИСКОП ИОННЫН БЛАГОСЛОВАЙЫМЫ ДОНО

АПОСТОЛВЛА ВЪКЪІ СВЯТОЙ ШҮЛЫШ ВАЛЫМЫ КЕЧЫ



4 июнын Церкї Тройцын празныкым пАлемдА. Ти соты кечым мАмнАн мҮлАндЫшты кого сусу доно вАшлит. Церкым ыжар пушАнгЫ укшвлА доно нАрАйАт, седЫрА мычкы пышкыды ыжар шудым шАрАт. БлЫштАшвлА, пеледЫшвлА логыц иконыштышы святойвлА йввЫртен анжат. Церкыш пырымыкы, тамахань-Антят цевер кугижАншыш вАрештмы гань чучеш. Йымын пурыжы дА ТЫдЫн

тишты, мА сагана иквАреш, ылмыжы шижАлтеш.

Тройцын кечын эдемвлА урокок церкыш талашат, каждыйжын кидыштыжы – цевер пеледыш Арыш. Халыкышты ти кечым эче «Ылыштыш празнык» манят.

Июнь – кАнгЫж тЫнгАлтЫш. Шукерды агыл ЫлыштышвлА, пеледышвлА нерыштым лыктын пеледыныт дА ире ылмышты доно эдемнА йАнгЫм сАртАт. МА цилАн ирем кЫчАлына: природын дА кАпЫн ирежЫм, а сек когонжок – йАнгЫным.

Тройцын кечын Йымын ШҮлышыжы апостолвлА вЫкы вален. ТЫдым каждый эдем Ышке кАргыштыжы перегыштылык. КҮн йАнгыштыжы тЫды улы, ти эдем келесен мыштыдымы цАшАн ылеи. Преподобный Серафим Саровский тенге попен: «Цель всякого христианина – стяжание Святаго Духа».

СедЫндон Йымын ШҮлышыжым мА Ышке кАргышкЫна Ылаш пыртышашлык ылына. Ти пАшА куштылгы агыл. Ладнангдарышы ШҮлыш пуры яратымаи доно темшы ире дА Ынянышы йАнгышты веле ЫлА. Йымым кЫчАлышылАлАн ТЫды цилА тидым Ышке пуа, мАлАнна Йымын шҮдымЫжым веле пингЫдын ЫштымылА.

АпостолвлА вЫкы валымышкыжы, Йымын ШҮлышыжым сАндАлык пАлыде, Атя доно ЭргЫм веле пАлен. Христос ЫлЫж кЫнЫлмы паштек 50-шы кечынжы Святой ШҮлыш эдемвлА докы толын. Тенге мА Ынде Тройцым пАленА. МАлАнна Йымын кого тайныжы пачылтын, Йымын пурыжы ТЫдын халыкыш вЫлны. БЫвЫртЫдА!

Протоиерей Николай Чузаев

ИКОНЫШТЫ КУКШЫ ЛИЛИ ПЕЛЕДЕШ



Одесса хала дорц 110 уштыш өрдөйтү вярләнбшш Кулевча солашты Николай Чудотворец лымеш храм улы. Тыштты эдемвлә каждый ин цудам ужыт: Йымын Авән Казанкий иконжын кивотыштыжы кишш кукшы лили пеледеш. Пычкын нәлмб лилим тышкк батюшкывлә Когечы әрнян соты кукшыгечын пиштәт. Пеледбшын үл лаштыкшы кошка, күшыл лаштыкшы гыц ыжар укшвлә кушкыт, а мычашышты соок ик празныкеш – Тройцын кечын – тетя мышкынды гань размерән лили пеледбшвлә пеледйт, церкым тотлы пыш доно темәт. Тройцын – апостолвлә вьккы Святой Шүльш валымы кечы. Тды Когечы паштек вьцлбшш кечын лиэш дә, Когечы сембньок, каждый ин сакой жепын толеш. Öрбктәрбшш икон докы эдемвлә кого бнянймаш доно сакой мүләндрвлә гыц толыт. Йымын Авән сарвалымыжы доно Господь нынблән пареммашым пуа, больницышты паремдәш лидимы ясым карангда. Техень сусужы бнде 1400 утла эдемлән лин. Кукшы лили пелед кердеш ма? Ти ядмашым ученывләат ланзыленйт, но раскыды ответым пуэн керделыт. Техень цудә ти храмышты дә эче Грецин ик церкыштыжы лиэш. Ма öрбктәрә: пеледбшвлә Йымын Авән лицәжым ак леведеп, а йыр вазыт дә вуй вьлнбжы калпакым бштәт. Шуку ганәжок эдем шаналтен ак мышты, а тиштты кушкыл шанен мыштышы гань лин. Ти церкыш шулык верц молебнбм служаш лишнб ылшы Крутойровка сола гыц иерей Григорий Гамурар толеш. Тды бшке солаштыжы ылшы Михаил Архангел лымеш церкышты служба дә эче тишкәт каштеш. Эдемвлә öрбктәрбшш икон докы кәплән шулыкым кычәл толыт, а Григорий атя йанг ытарымашым сек тынгеш шотла. Тиды верц Йымын шудымбжым бштәш, сулыкым простыкташ, Пырцашым подылаш шудә. Вет южнам эдемлән яжо монгырыш вашталташыжы цер пуалтеш, карштышым смирнән цытымбжы доно ирэмеш, дә тенге тды курымаш бльймашлән ярал лиэш.

Фактым «Дари Добро» православный газет гыц нәлмб (2013-шы и 3-шы №)

«МЫНЬ ГЫЦЕМ ШАЧШЫН ДА МЫНБЫН ПУРЕМ ЛИЭШ»

Священный Предани се-мынь Йымын Аван Владимирский иконжым евангелист Лука рисуен. Тыды Ытарышын, Пиш Ире Аважын да праведный Иосифын качмы стöлын хангаэшбжы рисуен. Ти образым ужмыкыжы, Йымын Авä келесен: «Бнде цилä роды-йых мынь-ым шотеш пиштäш тынгалеш. Ти икон доно иквареш Мынь гыцем Шачшын да Мынбын пурем лиэш».

Иконым Руш мüländыш 1131-шы ин Константинополь (Византи) гыц Юрий Долгорукийлän подарка шотеш канденйт да Вышгород халан йдыр мынастирешбжы шагалтенйт. 1155-шы ин святой Андрей Боголюбский, Юрий Долгорукийын эргыжы, иконым Владимир халашкы нанген да Успенский соборышты вярäнгден. Ти жеп гыц иконым «Владимирский» манаш тынгалыныт. 1395-шы ин иконым Москваш нангенйт. Тенге Йымын Аван благословайымыжы доно Византи дон Руш мüländы лошты кыл пингыдемын.

Мары Сändäлыкбшты Йымын Аван



Владимирский иконжы лымеш церкби Кырык мары районышты Пысырман (Владимирский) солашты улы. 1552-шы ин Казань халам нälмби паштек, Похыро празнык го-дым, кугижаншби салтаквлä токышты пöртылäш тärвә-ненйт. Святой Косма дон Дамиан кечын нбны Йыл сиреш канаш шагалыныт да тыштты ти святойвлälän Йымын Аван Владимирский иконжы анзылны мо-лебеным служенйт. Моле-беным служымы вәрбшты

Косма дон Дамиан лымеш халам, а канаш шагалмы вәреш Йымын Аван Владимирский иконжы лымеш церкбим строенйт. XVI курым мычашын Москва гыц толшы эдемвлä Йымын Аван Владимирский иконжын ик списокшым канденйт да пу церкбш пуэнйт. XVIII курым тынгалтышын пожар го-дым Йымын Аван Владимирский иконвлäжы доно иквареш 1653-шы ин печатлымби «Служебник»-ым ытарен коды-мы. Вара церкбим кйрпыц гыц стройымы.



1930-шы ивлән священник Николай Владимирович Рюриковым ссылкыш Кырык мары районуш колтенйт, 1934-шы ин тйдём Владимирский церкыш служаш шагалтенйт, 1937-шы ин арестуенйт, суенйт да ссылкыш колтенйт.

Отец Николай Рюриковым арестуымы паштек церкым чүчынйт. Храмым чүчмй анзыц Йымылан служымы Литурги годым Йымын Авән Владимирский иконжы гыц юк шактен: «Мычаш лишемеш». Тиды гишән тышты ылшывлэ цилән ашбндарат. Ик жепеш служба царнен, иктэ лу минут нарй пиш тыр лин. Эдемвлэ вэрбшты гыц тарваненат керделыт.

Йымылан бняншывлэ 1944-шы ин церкым пачаш ядыныт. 1945-шы ин Христосын Шачмыжы кечын пйтаришы служба эртэралтын. Йымын Авән Владимирский иконвлэжы Козьмодемьянскышты музейышты ылыныт, ныным портылташ келын. Ти пашам Наталия Михайловна Львова дон Ираида Павловна Архипова бштенйт. Лүддымы бдырамашвлэ йыдым музей орол докы толы-

ныт да иконом пуаш шуку сарваленйт. Тиды кок иконжымат нынблән пуэн. Святынным аравакы пиштен, бдырамашвлэ церкыш канденйт.

Кырык мары мұландышты Йымын Авән Владимирский иконжы доно крестный ход 1719-шы ин тынгалын. Вет Йымын Авә эче 1654-шы иннок тишты морым шагалтен. Ти цер гыц Казанышты 48 тйжем эдемйн блымашыжы кырылтын. Церкым 1937-шы ин чүчмешкы крестный ходым ик изш кок ганэ эртärenйт: 21-шы май гыц 1-шы июнь якте да 1-шы сентябрь гыц 10-шы сентябрь якте. Ныным 1948-шы ин угыц портылтенйт. Но молнамшы семын ылде: крестный ход эртэрымым милици оролен, тиды гишән 15 суткаш тюрмаш шынден кердынйт. Бняншывлэ йывырт, шуку ганэжок йыдым, каштыныт. Халашкы лишеммы семын коктын-кымытын пасна айырленйт, 6-шы июлын иконом церкыш, бшке вэрбшкыжы, канденйт. Кызытат Йымын Авән Владимирский иконжы доно крестный ход и йыде эртэралтеш.

Ольга Львова

СВЯЩЕННОМУЧЕНИК НИКОЛАЙ РЮРИКОВ (5/18.04.1884 – 18.06.1943)

Николай Александрович Рюриков 5-шы (17) апрельын 1884-шы ин Угарман губерништшы Макарьевский уездын Оселки солашты священник Владимир Александрович да тидын пелашыжы Мария Григорьевна Рюриковвлән семняш шачын. Рюриковвлән роды первиченко духовный сословиш пырен: Николай атян тьотяжы, Александр Петрович, тоже священник ылын, яко образованием нэлйн, этнографи доно занимаен, Всероссийский географический обществын членжы ылын.

1905-шы ин пйтаришы разряд доно Угарман Духовный семинарим тымень пйтэрымкыжы, Николай Рюриков токыжы портылын да туан солаштыжы земской училищышты Йымын Законом тымдаш тынгалын, 1906 – 1907-шы ивлән пашкуды



Ляпнур солашты церковно-приходской школышты тымден. Н.В. Рюриков икманяр и Угарман епархин церковно-приходской школьвлашты тымден: Горбатовский уездын Павлово солан Йымын кайзымы лымеш школышты (1907 – 1908); Угарман лишны ылшы Канавино слободаштышы (кызыт халан Канавинский район) мыгилән Спасо-Преображенский церкы сагашы школышты (1908 – 1910).

Шүдымы пашавлэм Николай Владимирович добросовестно бштен. Яжон труйымыжым ужын, Йымы тйдём бшкыләнжы служаш ужын. Тенгелэ 15 сентябрьын 1910-шы ин Угарманын да Арзамасын епископ Иоаким Н.В. Рюриковым Макарьевский Желтоводский бдыр мынастирыш священникеш колтен. 22 октябрьын 1910-шы ин Угарман

епархин викарижы Балахнинский епископ Геннадий (Туберозов) тѣдѣм иерейыш кидѣм пиштен. 23 августын 1911-шы ин Николай атам Угарман губерништѣшы Павловский уездѣн Горбатов халаштышы Троицкий соборыш ваштенѣт. Тѣштѣ тѣдѣ 16 и нѣрѣ служен, а 6 сентябрьын 1917-шы ин церкѣн настоятелеш назначенѣт.

Тенгеок батюшка тымдымы пѣшѣм вѣктѣрен шалген. 1911 – 1917 ивлѣн тѣдѣ Горбатов халан территориштѣ ылшы ыдѣрѣшвлѣн церковно-приходской школышты, кок класан училищѣштѣ, эргѣшвлѣн приходской училищѣштѣ, эргѣшвлѣн гимназиштѣ законоучитель ылын. Тенгеок Николай атя Угарман губерништѣ Горбатовский уездѣн тымдымы заведенивлѣштѣ Йымын Законом кѣце тымдымым тѣшлен. 1915-шы ин тѣдѣм Угарман епархиальный училищный советѣн местный отделенин казначееш назначенѣт, а 3 февральын 1916-шы ин – беженецвлѣ гишѣн Всероссийский обществын попеченижѣн Горбатовский отделѣн делопроизводителеш. Яжон пѣшѣлѣмѣ гишѣн батюшкым 9 майын 1912-шы ин набедренник доно награждаенѣт, 5 апрельын 1916-шы ин – скуфѣя доно, 1919 ин Когечеш – камилавка доно. Тѣлец пасна тѣдѣм церковно-приходской школвлѣлѣн 25 и шомы ашѣндѣрѣмѣ медаль доно (1911), юбилейный пѣлѣ доно дѣ Романоввлѣн томалан 300 и шомы лѣмеш медаль доно (1913) пѣлемденѣт. Николай атам камилавка доно награждаймы гишѣн ядмашышты Горбатов халан Троицкий соборын церкѣ советшы батюшка Йымын церкѣштѣ службым эртѣрѣмѣ годым духовный ладнангарымашым пумы гишѣн сирен.

Горбатов халан соборыштыжы Николай атя 1927 и июль тѣлзѣ якте служен. Батюшка православиштѣ пингѣдѣн шалген, обновленчествош ушныде, прихожанвлѣ дѣ епархин начальство тѣдѣм шотеш пишен. Угарман епархин викарижы, Лысковын епископшы Александр (Щукин) доно иквѣреш сирмѣшвлѣм сиренѣт. Кѣзыт тѣдѣт святойвлѣн ликѣш пыртымы. Николай атя епископ Александрын духовный кѣнгѣшвлѣжѣм шотыш нѣлѣн. Атеизмѣм шѣрѣмѣ, бѣнянѣмѣш гишѣн поктылмы ивлѣн священник Рюриков прихожанвлѣжѣм кымыланген, нѣнѣм Йымы гѣц дѣ Тѣдѣн Церкѣжѣ гѣц карангаш шѣдѣде, ойхывлѣм цѣтѣш ѳжѣн.



Батюшкыланат куштылгыжок ылде: тѣдѣм хотѣ-кынам арестуен кердѣнѣт, пѣзѣренѣт, эргѣжѣ 1927-шы ин 27 июньын вѣдѣш вален колен. Цилѣ тидѣ шулыкыштыжы кайын.

Николай атян яжон служымыжым Йымы ваштареш кредѣлшы власть вниманиш нѣлѣн. Вес священниквлѣ семѣнѣок 1920-шы ивлѣн тѣдѣм айырымы права гѣц лишѣенѣт, а 1927-шы ин 29 июльын Угарман ОГПУ совет власть ваштареш контрреволюционный агитаци гишѣн алтален арестуенѣт. Николай атя Угарманышты ОГПУ-н кѣргѣ тюрмѣштѣ шѣнзен, следстви годым бѣшкѣмжѣм пингѣдѣн кѣчен; 1927-шы ин 29 июльын, 8 дѣ 9 августын лишѣ допросвлѣ годым вуйнаматеш лыкмашвлѣм каранген: проповедьвлѣжѣ дѣ хытырымашвлѣжѣ политический дѣ контрреволюционный сѣнѣн ылделыт, а бѣнянѣмѣш тымдышы ылмышты гишѣн пѣлемден.

ОГПУ-н коллеги сагашы Особый совещанин постановленижѣ доно 4 ноябрьын 1927-шы ин священник Николай Рюриковым 3 иѣш ссылкыш суенѣт. Ссылкым тѣдѣ Восточно-Сибирский крайыштышы Канской округын Приангарский районышты эртен. Матушка Ольга Георгиевна марыжы паштек кен. Рюриковвлѣн семням тѣ вѣрѣштышы халык шотеш пиштен. Вет нѣнѣ

эдемвләм кымылангденіт, шапы руаш гыц сыкырым күэштәш тымденіт, хресәнввлән Ылымашыштым куштылгемдәш цаценіт.

Кым иәш ссылкын срокшы эртымбікы, Николай атя административный ссыльный лин. МАО-н Кырык мары районушты Ылымәжы годым батюшка Ынянышывлән яратымашым дә шотеш пиштәмәшым сылен нәлйин, Йүксәр дә Пысырмән солавләштышы церкывлән прихожанвлә тйдим Ышкымыштын священникешышты уженшты ылын.

1934 и январь гыц протоиерей Николай Рюриков МАССР-ышты Кырык мары району Пысырмән солан Йымын Авән Владимирский иконжы лымеш церкышты служаш тынгалын. Ты веремән тыштты священник Евфимий Алексеевич Лебедев ясы ылын. Евфимий атян колымы велдик 1934-шы ин 21 мартын Пысырмән церкын советшы мары епископ Авраамий (Чурилин) гыц Николай атям ти приходиш назначаш ядын. Владыко гыц благословайымашым нәлмбікы, 7 апрельын, Йымын Шачыктышы Пиш Святой Ыдырлән Пурым Увертарымә кечын, 1934-шы ин власть монгыр гыц официальный регистраци лин.

Тенгелә Йымын Авән леведмә доно, церкышты, кышты первишенок Йымын Авән цудам Ыштышы Владимирский иконжы перегалтын, Николай атян служымаштыжы у этап тынгалалтын. Йымылан Ынянымы гишән поктылмы ивлән батюшка Ышкымжым Православин исповедникеш анжыктен, церкы празныквләм аяш үжын, сәмбырквләм церкыш кашташ кымылангден. Пысырмән церкы приходиш пырышы солавләмыч крестный ходывләм эртәреніт, тидыжы тыштты Ылышы халыкын Ынянымашыжым пингыдемдәш палшен. Батюшкын пашажым епархиальный начальство пәлемден: 1936-шы ин тйдим палица доно награждаеніт.

Ышке проповедывләштыжы Николай атя Ынянышывләм кымылангден: «Православные христиане! Не бросайте, не забудьте Божий дом. Соблюдайте праздники Христовы. Великий грех будет тому, кто не примет в течение одного года Тело и Кровь Христовы ... без Причастия жить – предаться антихристу». 1937-шы ин протоиерей Николай Рюриковым контрреволюционный агитаци гишән алтален

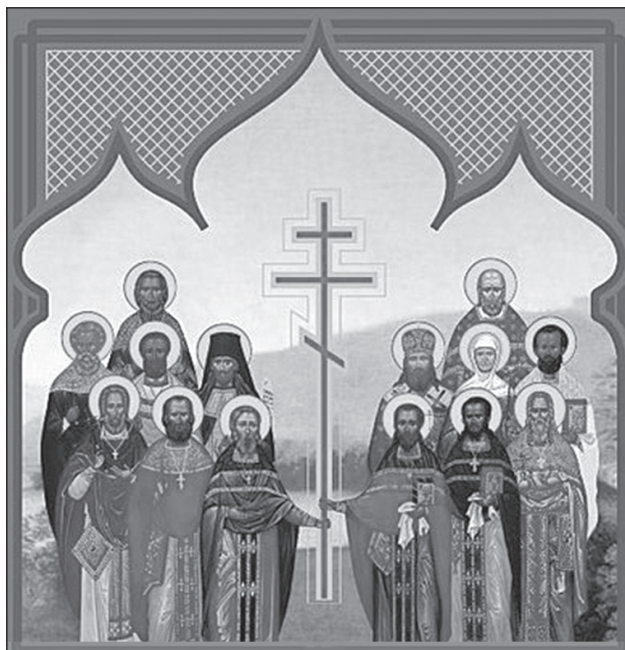
арестуеніт дә Козьмодемьянский тюрьмәш шынденіт. Следстви годым батюшкым ик гәнә 30 сентябрьын 1937-шы ин допрашиваеніт. Тиды вуйнаматан ылым признайде, питырымашты Ышкымжым патырын кычен. 8 октябрьын 1937-шы ин МАССР мыкы НКВД-н тройкыжын заседанижы ылын, кышты Николай атям 10 иәш суеніт. Батюшка Коми АССР-н Локчимлагыш 1937-шы ин 25 октябрьын толын шон. Шулыкшы худаэмьин гынят, тыштты ылышы распорядок семьин Ылен, шудымы пашавләм Ыштен: пушангы имвләм шолтен, пум намалын. Смирнә ылымжы дә Йымын ирыкшым колыштмыжы Ыдыржылән сирымы сирмәшвләштты шижалтеш: «Здравствуй, дорогая Зоичка! Крепко целую тебя, особо милую Ниночку. Как видишь из обратного адреса на конверте, нас перебросили в другое место, кил<ометров> за 300. Надолго ли, не известно. ... От брата Васи я получил письмо в дороге, к нему он приложил твое к нему письмо, где ты пишешь, что хотела бы меня вернуть. Это, дорогая, напрасно. Меня не вернешь (ибо никого не вертают), а себе можешь навредить. Будет видно, что будет.

Я кое-как здоров, но плоховато. Потяну, наверно, еще немного, а кто знает м<ожет> б<ыть> и много. ... Я всем необходимым обеспечен, нужды нет ни в чем. Хотелось бы увидеть Вас. Есть ... слухи, что с июля месяца будут частично выпускать. Не верится. ... Ну, пока. ... Безгранично любящий папа и дед». Сирмәшым батюшка лагерь гыц 1941-шы ин 12 июньын сирен.

Батюшкын Ынянымашыжы цаткыды ылым ужын, Йымы тидылән мученический венецым йамдылен. Протоиерей Николай Рюриков 18 июньын 1943-шы ин Локчимлагын Пезмогский лазаретышты колен дә тыштты мыгиләштты тайымы. Тайымы вәржы пәлы агыл. Руш Православный Церкын Священный Синодшын решени доно Николай атян лымжы Руш Церкын новомучениквлән дә исповедниквлән Соборыш пыртымы. Священномученик Николай Рюриковын кечыжы Руш Церкын новомучениквлән дә исповедниквлән кечын дә тидын колымы кечынжы 5 / 18 июньын пәлемдәлтеш.

Юрий Ерошкин

«СУАСЛАМАРЫ БУТОВО»



Каждый ин Святой Троица паштек кымшы рушарнян Суасламары мўландыштышы мучениквлә лымеш йымын литургим служат. Техень служба Алатырский районын Первомайский поселоқышты пылгом лывалны лиэш. Обычно Литургим Шавашарын дә Суасламары сәндәлбкын митрополитшы Варнава вуйлата. Тенгеок тдыблан Канашын дә Янтиковын, Алатырыын дә Порецкын епикопвлә, мынастирвлән настоятельвлә, Шавашар, Новочебоксарск, Алатырь, Канаш, Шумерля, Йәдырнә халавләштышы священниквлә палшат.

Первомайский поселоқым вес сембнжы Суасламары Бутово манын лымдәт. Техень вәр Россий мычкы пиш шуку. Мәмнән Мары сәндәлбкыштәт Йошкар-Ола лишншы Мендурский мыгилә кымдан пәлымб. Первомайский поселоқ сага каждый күкшикә лывалны эдемб тайымы. Тиштә эртшы курымын 30-шы – 50-шы ивлән Первомайский исправи-



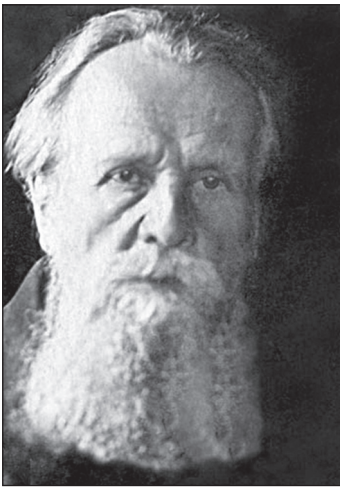
тельно-трудовой колони п/я 34/1 ылын. Манярын тиштә ямыныт – тагачы раскыды цифрым иктәт келесен ак керд. Нбнны лошты мәмнән мары мўландын әдемвләжәт ылыт. Тиды: преподобномученица Тамара (Сатси). Тды коклы и нәрб Козьмодемьянскышты Святой Троица лымеш мынастирбшты йлен. Мары мўландыш Эстони гыц игумения Варвара (Блохина) сага толын. Тынәм тды послушница Мария сембн пәлымб ылын. 1941-шы ин игумения Тамара вкы НКВД-шкы вуйшимәш пырен, вуйта тды советский власть ваштареш попен. 25-шы июнын йыдым тдым кыченбт дә Шавашар тюрмәш шынденбт. 27-шы дә 30-шы июнын, 2-шы дә 9-шы июлын ылышы допросвләшты, 11-шы июлын очный ставкышты матушка тдым вуйнаматеш лыкмашым отвергаен. Махань вир доно тдыбн мынастирбш кемб гишән следовательын ядмәшеш матушка отвечәен: йшке йәнгемб ытараш манын, мбн йшке ша-нымем доно кенәм.

1941-шы ин 31-шы июлын игумения Тамарам (Сатсим) лу иэш суенбт дә Алатырь хала лишншы шбргы лошты ылышы юстици Наркоматын 1 № исправительно-трудовой колониш колтенбт. 1942-шы ин 1-шы майын матушка колен, дә тдым колонин мыгиләшты тайымы. Тайымы вәр пәлы агыл.

12-шы октябрын 2007 ин Руш Православный Церкын Священный Синодшын заседаништы игумения Тамаран (Сатсин) лымжым Российбштышы новомучениквлән дә исповедниквлән рәдыш пырташ рәшымб. Преподобномученица Тамаран кечбжб Российбштышы новомучениквлән дә исповедниквлән кечын 25-шы январын / 7-шы февралын (әлти кечб паштек лишб рушарнян) дә тдыбн колымы кечбнжы 1-шы майын (тошты стиль сембн 18-шы апрельын) пәлемдәлтеш.

Тенгеок священниквләәт ылыныт. Кырык мары район Троицкий Посад солан Святой Троица лымеш церкын протоиерейжб Александр Михайловым советский властым кыце пйтәрбмб шотышты контрреволюционный партышты активный участник ылын манмы вир доно вуйнаматеш лыктыныт. 1934-шы ин 13-шы декабрын протоиерей Александр Михайловым арестуенбт. 14-шы декабрын ылышы допросышты Александр әтя вуйнаматан ылымжым признайде.

1935-шы ин 9-шы январын доказательство ак ситы ылымы велдык батюшка шотышты следственный пәшәм цәренбт. 15-шы январын



тýдým ирýкýш колтенýt дá шукуш-тат агыл штат гýц лыктыныт. 1937-шý ин март гýц сентябрь якте протоиерей Александр Троицкий Посадштышы Троицын лýмеш церкýштý служен, а вара 1940-шý и октябрь якте Козьмодемьянскышты ýлен.

Тý веремáн батюшка Малая Юнга солан Спасский церкýн священникшý Стефан Дроздов доно кýлým кычен. Александр áтялáн властын пýзýртýмáшвлáм тырхаш вáрештýн: священник ылынат, тýдýлáн сыкырым пуделыт.

1940-шý ин октябрьын протоиерей Александр Михайлов Шавашарыш ýлáш ванжен. Тýштý Господын ýлýжтáрымы крестýжým лýктáлмы лýмеш церкýш службыш каштын. Александр áтя Ýымылан служынежý ылын дá пáлýmывлáжýлáн икáнá агыл тидý гишáн попен, но махань-гýнят приходышты официально регистрируялт керде.

1941-шý ин 25-шý июнын протоиерей Александр Михайловым арестуенýt дá 1-шý №-áн Шавашар халан тюрмáш шýнденýt. Обыск годым тýдýн кок митрým, священникýн ыргемým, онгеш ýори сáкýmý крествлáм, нýллý книгáм, Дароносицым шыпшын нáлýнýt. Цилáжý 4 допрос ылын (15, 26, 30-шы июнын, 4-шý июлын) дá 1941-шý ин 4-шý

июлын – очный ставка. Батюшка контрреволюционный пáшáштý ýшкýmжým вуйнаматанеш признайде. 24-шý июлын Сусламары республикýн Верховный судшын уголовный пáшáвлá доно судебный коллегин заседаништý тýдým лу иэш суенýt. Протоиерей Александр Михайлов Суасламарышты Алатырский колоништý шýнзен дá тýшток 1941 ин сентябрьын колен.

Медведевский район Пурсанур (Кузнецово) солашты Ýымын Áвáн Владимирский иконжы лýмеш церкýн священникшý Матфей Хмельковым 1934-шý ин 2-шы декабрьын кычен кенýt. Тýдý совет власть дá колхоз ваштареш агитируя, скоро ырсы лиэш дá тýнáм совет власть яммы гишáн шаям шáрá манын вуйнаматеш лыктыныт. Тýдým шýм иэш суенýt дá Алатырыштышы колониш колтенýt, кышты 1941 ин колен.

Алексий Никитич Парастаев 1880 ин 6 / 18 мартын Азан губерништý Козьмодемьянский уездýн Кукшылидý солашты отставной салтак Никита Павлович дá тýдýн пелáшýжý Екатерина Даниловна Парастаеввлáн семняэш шачын. Тýдým 9 / 21 мартын Пýзýкныр солан Петр дá Павел апостолвлá лýмеш церкýштý священник Михаил Крестников дá псаломщик Константин Кудрявцев крестенýt.

Пýзýкныр церковно-приходской школым тымень пýтáрымыкýжý А.Н. Парастаев ýшке ýлýmáшýжým церкý доно кýлдáш шаненáт, Казаньш кен. Тýштý 1909 ин 1 декабрьын Казанский духовный пýэргý училищýштý псаломщикеш экзаменým сдаен. 1910 ин 27 августын тýдým Моркы солаш Ýымын кайзымы лýмеш церкýш псаломщикеш колтенýt.

Моркы приход Царевокошайский уездýн 2-шы благочиниш пырен, тý веремáн тýштý кымдан пáлýmý священник дá миссионер Константин Преображенский труен. Тýдým шуку церковный дá кугижáншý наградывлá доно пáлемдýмы. Ти батюшка гýц Алексей Парастаев шукум тыменьын. 1916 ин 13 январьын уже вес приходышты лимýкý, Алексей Никитичým святитель Гурий лýмеш Братство Моркы

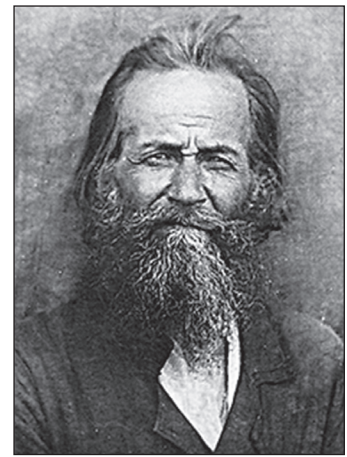


приходьшты миссионерский паша бшты-мбжб гишан тау шамак доно палемден.

1915 ин 17 декабрьн псаломщик Алексей Парастаевым Азан губерништшы Шавашар уездн Красный Яр солаштышы Святой Троица лымеш церкбш ваштенйт. 1916 ин 3 мартын святитель Гурий лымеш Братствышты диаконеш экзаменым сдаен, а 15 августын ты иннок диаконеш кидым пиштенйт. 1916 ин 13 октябрьн Казаньшты миссионерский курсыш пырымыжы доно диакон Алексейым штат гыц лыктыныт, но ты иннок 23 ноябрьн семняло ядмашвлд гишан курс гыц кенат, тдым Сотнур солан Святой Троица лымеш церкбш диаконеш колтенйт.

1917 иаш революцим диакон Алексей Парастаев Сотнурышты вашлин. 1918 ин тдым МАО-н Кырык мары районышты Пызбкныр солан святой Петр дон Павел апостолвлд лымеш церкбш ваштенйт. Тыштты тдым священникеш кидым пиштымы якте служен. 1929 ин 8 июньн Пызбкныр сола церкбн священник, благочини кангашын членжб Григорий Сергеев благочинный да иерей Алексей Шестаковлан мары приходвлдм вуйлатышы епископ Афанасий (Малинин) анзылны Парастаевым Паратмар солан Йымын Аван Леведмб лымеш церкбш священникеш кидым пишташ ходатайствуяш сирен. Тдын бшкбмжбм пурын кычымы да яжон видбмб гишан палемден. Вара Алексей атам Суасламарыш Татаркасинский районын Тяптя солан Михаил Архангел лымеш церкбш колтенйт. Тдым 1930 ин 18 майын Алатырын епископ Митрофан Йымын Аван Казанский иконжы лымеш церкбштб священникеш кидым пиштен. Молнам ти церкб Алатырь халан Святой Троица лымеш мынастирын ылын, ты веремдэш мынастирым чучбныт, а церкб приходской лин. Священникеш кидым пиштымаш анзыц диакон Алексей палемден: ти ашкылым пайдам ндлэш агыл манын бштд, но Йымым лбмлештараш, Святой Церкблн пурым бштдэш да лишблым ытараш. Священнический присягын ти да вес пунктвлдм батюшка бшке бблбмашбжб доно пингыдемден. Тяптя приход Патриархым вашталтышы митрополит Сергей (Страгородскийын) вуйлатымы лбвалнб ылын, обновленчествош

карангде. Вара 1938 ин 8 августын Алексей атя тенге попен: «Обновленчеством ам признай, вет тыштты Йымылан служымаш у сембнь кеа, советский сембнь. Ма, тошты церковниквлд, церкбн тошты овуцавлдм веле признаенд, а советскийым ана признай».



1936 ин Тяптяшты церкбм питыренйт, вуйта эпидеми шарлд. Техень нелб условыштты батюшка бшке прихожанвлдбм шуэн кодыде: Йымым мондаш шудбде, томан йбде служен. Сельсовет председателбн тиды ваштареш ылмыжылан тды пингыдбн келесен: «Церкбм кугижаншб гыц айырымы, седбндон религиозный пашаш идд пыры». Тяптя приходьшты Алексей атян служымыжым епархиальный начальство скуфья доно палемден. Тидым 1935 ин Святой Когечеш Чебоксарский, Шилеевский да Татар-Касинский благочини ядмы доно Суасламары да Шавашарын епископ Владимир (Юденич) бштен.

Алексей атян служымыжы Йымы ваштареш ылшы властылан ярыде. 1938 ин 8 августын батюшкым совет власть ваштареш, колхоз ваштареш агитируйымы гишан, вырсы лишашлык да тынам советский власть пытымы гишан сакой манеш-манешвлдм шарбмб гишан, контрреволюционный церковный тышкдм вуйлатымы гишан (РСФСР-ын УК 58 статья 10 – 11 пунктвлд) алтален вуйнаматеш лыкмы доно арестуйымы да Шавашар тюрмаш шбндбмб ылын. 8 да 12 августын допросвлдштты, 11 (кок ганд) да 12 августын очный ставкывлдштты Алексей атя вуйнаматан ылмыжым признайде, а 11 августын келесен: Йымы гыц нигынамат ак каранг. 1938 ин 2 ноябрьн Суасламары республикын Верховный судшын Судебный коллегижб священник Алексей Парастаевым лу иэш суен. 3 №-ан Алатырский колоништты шбнзен, кышты 1944 ин 3 февральн колден.



ЭЧЕ ШОКТЕНА? Церкѣш кашташ агыл манын 33 «причина»

(Пакыла. Тынгалтѣшѣжѣ – 2016-шы ин 5 №, 2017-шы ин 1 №)

Лушы шанымаш: «А церкѣштѣ мам бѣштѣмбѣлѣ?»

Каждый православный эдемѣн церкѣштѣ пѣшѣжѣ шуку. Храмыш пырымы годым (лучи служба тынгалмешкок), крестѣ, Господьлан, Йымын Авѣлан, цилѣ святойвлѣлан кымал. Сартавлѣм шѣндѣ: шулык верц – иконвлѣ анзылан дѣ колышывлѣ верц – канун стѣлеш, Бѣтарышын Крестѣжѣ анзылан. Крещеный православный христианвлѣ верц обедням заказы.

Бѣшкѣланет ярал вѣрым церкѣштѣ айыры. Кѣ докы толметѣм, Кѣ тынбѣм колыштеш, Кѣ тынбѣм ужеш, тѣ шотышты шанымашвлѣэтѣмѣт, ынгылаш цацы.

Служба тынгалтѣшѣшток мѣ ѣжмѣшѣм колына: *Тырын Йымылан ыдылына*. Тидѣ коргѣ тырым, йѣнгѣн тырым анжыкта. Бѣшке шанымашвлѣэтѣм дѣ шижмѣшвлѣэтѣм тыремдѣш цацы. Тѣнь Яратымаш доно, Йымы доно, хытыраш толынат. Псков лѣвалнѣ островышты бѣлѣшѣ, шукердѣ агал колышы старец Николай Гурьянов попен:

– Бѣнянѣшѣвлѣ ылыдаат, махань тѣ цашѣн ылыда... Кынам ыдылыда, Господь доно ласкон попыда.

Иктѣн донат попаш ит цацы, мам лыдыт дѣ мырат, колышт, шаны. Йымын службыштышы шамаквлѣ дѣ мыривлѣ доно иквѣреш бѣшке молитваэтѣм ушы, улы йѣнг вашт дѣ

улы шанымашет доно тидѣм бѣштѣ, кѣце мѣлѣннѣ Святой Церкѣ шѣдѣ.

Бѣшке шамаквлѣ донат ыдылаш лиѣш – сек тынг дѣ сек керѣл гишѣн. Техень йѣнг ядмаш цилѣн улы.

Йымы доно мѣ ма гишѣн попенѣ?

Сек пѣтариок мѣ Йымылан таум бѣштенѣ.

Вот малын мѣ церкѣш каштына.

Мѣ тѣдѣн шотлен пѣтарѣдѣмбѣ пурывлѣжѣм кычылтына: мѣмнѣн йѣнгнѣ соок шиѣш, мѣ соок ужнына, колына, шаненѣ, бѣвѣртенѣ – бѣленѣ. Йѣрнѣ ылшы сѣндѣлѣк соок бѣлѣ. Цилѣ тидѣм бѣлѣмѣшѣм пушы Господь бѣштѣ. А бѣлѣмѣштѣ ылшы ясы дѣ ойхы – Йымы гѣщ агыл, тидѣ мѣмнѣн сулыкан бѣлѣмѣшнѣ дѣ диавол гѣщѣн.

Йымы агыл гѣнь, ойхы шукурак лиѣш ылы. Сѣндѣлѣк тынѣм логереш шѣнзѣн пѣц кеѣ ылы. Господь керек-махань худажымат мѣлѣннѣ пурышкы сѣртѣ. Шѣдешкѣш, виноватвлѣм кѣчѣлѣш ана тынгал гѣнь, мѣ тѣдѣлѣн палшен кердѣнѣ. Тѣнѣм смиренѣэмшѣшлык, сулыкым простыктышашлык, тырхышашлык, пурышты пингѣдемшѣшлык дѣ Йымылан таум бѣштѣшѣшлык ылына. Нимахань пурат бѣшкеок лиѣлт ак керд. Цилѣ тидѣ худам сѣнгѣмѣш ылеш, сек тынг кредѣлмѣш, кыды бѣлѣмѣш маналтеш.

«Цилѣ гишѣн Йымыан тау», – колымыжы анзыщ шуку ойхым ужшы, сѣндѣлѣкѣм тымдышы дѣ святитель Иоанн Златоуст келесен. Йымы докы мѣмнѣн кокшы ядмашна – сулыкнам простымаш.

Мѣ цилѣн сулыкан ылына, ик Господь веле сулыкдымы. Лач Тѣдѣ веле мѣлѣннѣ сулыквлѣнѣм простен, йѣнгвлѣнѣм ирѣктен кердеш.



Кымшы ядмаш – Йымы гыц палшыкым ядмаш.

Вет Мынь гыцем пасна та нимат бштен ада керд (Ин. 15: 5), – келесен Господь.

Мамнан цилә ядмашвләнә пйтәриок церкышты рещалтгыт: кугижаншы, семня, медицинский, педагогический, финансовый, военный.

Генералиссимус А.В. Суворов бшке салтаквләжым тымден: «Йымылан ыдыл – Тыды гыц сынгымаш!» Тыдым ик ганакат сынгыделыт.

Мә церкыш каштына дә бшкәләннә веле агыл Йымы гыц палшыкым ядына. Бшкыләннә веле агыл мә бленә дә бштенә, дә бшке силана доно веле агыл. Мә церкышты цилән сәндәлыкышты тыр лижы манын ыдылына, Йымы перегымы мамнан сәндәлыкна верц, тыдын вуйлатышы дә салтаквләжы верц. Бшке халана әли солана верцын дә тышты төр бнянен блышывлә верцын. Мүләнды вьлны кинды-кыцкывлә яжон шачмы верцын. Вьд вьлны каштывлә, корныштышывлә, церланен кишывлә, орлыкым тырхышывлә, пленыштышывлә верцын. Бнянен перви колышы православный христианвлә верцын.

Блышывлә дә колышывлә верц пумы запискәвләм алтарьышты лыдыт. Каждый Литургишты батюшка блышывлә дә колышывлә верцын просфорывлә гыц частицывләм лыктеш. Литурги пытымы годым тыды ныным Христосын Кәпшы дә Вьржы сага Святой Цәшкәшкы пиштә дә ыдылеш: Отмый, Господи, грехи поминавшихся zde Кровию Твоею Честною. Күм ашындыреныт, нынылән кого польза лиэш.

Вара порсфорывләм храмышты бнянышывләлән пайылат. Ныным качкыт, токи нангеашат лиэш. Токи толмыкы, просфорывләм пычкәдәт, коштат дә каждый кечын ик лаштык рәды шужышы мшыкыреш качкыт, святой вьдым йүт.

Кынамжы мәләннә омынешнә колышы эдемвлә кайыт. Омынвләлән бнянаш акяры, ныным ланзылаш – лүдышлә пәшә. Кайдымы тышман тиштәт алтален кердеш. Живой эдем омынеш кайын – тыдын шулыкшы верц ыдыл, колышы кайын – вес светышты йангы пурь вәрышты лимы верц ыдыл. Нынылән польза лиэш. Осовынок, кынам церкышты ашындырет.

Колышывлә бшке бшкыләнбшты палшен ак кердеп – мәләннә веле уанат. Седындон мәләннә шанымаш толеш гынь: «Церкыш кеаш стоя ма? Тышты мам бштымылә?» – тыдылән тенге вәшештәш лиэш: «Хоть колышывләм ашындырәш». Уже ик тиды – кого пәшә. Тиды нынылән – сыкыр гань.

Эдемвлә церкыш продуктывләм (пай гыц пасна цилә) кандат – милостыным, кыды тенгеок колышывләлән польза лиэш. Йымын цоражы шукерды агыл мә докына церкыш гречкым канден дә канун анзылан пиштен. Атяжы дон аважым ашындырәш. Вара анжа – пакетшы уке. Тыды когон ойхырен: кыце тенге, церкышты нәлыныт? Сарта йашык шайылы тыдылән кәнгәшым пуэныт: «Литургишкы заказной запискәм пуда, тиды сек яжо ашындырәш лиэш». Тыды тенгеок бштен.

Икманяр кечышты толын дә йашык шайылышывләлән келесен: «Мынь тәләннә кәнгәшдә гишән таум келесәш толынам. Та запискәм пуаш, ашындырәш шүдендә. Мынь тенгеок бштенәм. Тиды паптек колышы авәм мыныын акәмлән омынешыжы кайын. Техень веселә, сусу. Акәм тыды гыц ядын: «Ави, ма техень сусу кымылан ылат?» А тыды вәшештен: «А мыләннем тишты техень яжо. Мыныым тишты яжон чиктәт дә пукшат. Гречка шырашымәт пукшат».

Литургишты блышывлә дон колышывләм ашындырәш малын керәл ылмы гишән протоиерей Николай Гурьянов келесен: «Ашындырәдә, ашындырәдә. Келесымы: Махань висә доно та виседә, техень донок тәләннәат висәлтеш (Мф. 7: 2). Мыныымәт ашындырәдә».

Южнам техеньымәт колаш лиэш: «Тышецын (вес свет гыц) эче иктәт толде». Лачок гынь, толыныт дә толыт.

Протоиерей Сергей Лавров шуку и Москва лывәлышы Игумново солан Йымын Авән Леведмыжы лымеш храмын настоятельжы ылын. Фин вырсым эртымыкы, кынам тыды 1941 ин фронтыш кен, тыдын аважы, Елизавета, 1937 ин лүэн пуштмы протоиерей Николайын пеләшыжы, сыкыр лаштыкым пуэн дә келесен: «Пырыл. Пөртгылат – качкын пйтәрет».

Тенге тыды бнянен, ыдылмыжы доно эргыжым ытарен коден. Тыды ти

Ынянмашым эргыжылан тотештыктен. Сергей 1946-шы ин портлыын – кодшы сыкыр лаштыкшым качкын. Тиды вьцлы кок и священник ылын. Кынам тидым тасныт, матушка, Наталья Петровна, шайыштын, колым-ешкыжи кок арня анзыц тиды келесен: «А тынь палет, мынь докем атам дон авам толыныт».

– Ма, омынешет кайыныт? – матушка ядын.

Луатикии шанымаш: «Мынь техень сулыкан ылам, малын эче мьланем церкьиш кейш?»

Шаналтыда техень эдем гишан, кыды келеся: «Мынь техень лывьран ылам, эче малын мьланем момоцаш кейш?»

А кыш тьланет эче?

Шергакан сулыканвля, таландя церкьиш веле и кемьля! Кым арам сулыккланендя – вот тьш таландя кейш ак кел, кышты сулыкым шукемдаш лизш. Церкьиш кейш жеп. Тагынамок жеп шон! Ирыкталташ, мышкылташ, сулык доно кредялш силам погаш, тидым кыце

Луаткокшы шанымаш: «Мыньын жепем уке. Мынь ам йарсы»

Тор йьлмьшкы тидым сараш гынь, тенге лизш: «Мынь шотлем, мыньын пашавляэм керялрак ылыт».

Но тиды тенге агыл. Йангым ытарымы гьц пасна керялрак пашя мамнан уке.

Эче торрак лияш гынь, признаш вярештеш, ма церкьиш каштмы вяреш пашам бш-таш цаценя, ныны уке ылыт гынят, шанен лыктына.

Райзы ма пашвлям, кечывлям телевизьр-лан, интернетлан, газет лыдыман, телефон доно попымылан ана айыры? Ма вет тиды гьц ана отказывалят, вет ниньлан жепня улы.

Луаткымышы шанымаш: Церкьиш кашташ ак получалят»

Бшкеок ак получалят.

Бльмашышты молы шуку пашя ганьок.

Бшкедурешет шаналты: тынь кок кечы пашам кодет, бюллетень гьц пасна толат, вуйлатышет ядеш: «Малын та пашаш толделда?»

Вашештышеш тынь келсет: «Ак получалят».

А тиды тьланет:

«Пашя гьц карангаш заявленим сирьда».

– Уке, тенгеок толыныт. Келесенит: «Ну, бнде токына толаш жеп шон».

Ашындыралтеш, кынам ма, священниквля, Евангелим лыдынна, тиды техень ладна киэн... Циля бштен: Туан сандалькым пере-ген, кым бдырым анжен-куштен, Йымылан служен... Да атяжи дон аважы тидым куры-маш бльмашыш ванжаш йамдыленит.

Тенге праведниквлан бльмашышты пьта. Ниньлан Йымын Кугижаншы лижи!

Бшташ тыменяш жеп шон. Церкьи – сулык доно кредялмаш школ. Сулык гьц хударак нимат уке. Тиды гьц циля ойхы, циля сынзавьд. Сулык колымаш гьцят хударак. Колымаш гьц иктат каранг ак керд, а вот простыктыдымы сулык доно колаш – Господь, техеньым ит шокты. Вара когон ясы лизш. Пока йон улы, пока эче позда агыл – церкьиш кыргыжаш келеш, ик кечымат вараеш кодаш ак кел.

Вот тишты эче ик шанымаш улы.

Анят, тиды нимахань пользымат ак канды.

Каждый кечын маняры мамнан такеш, эчежи вредный пашя: ма ланзыленя, вес эдемвлям суеня, вуйлатышывлан лувляштым шотленя, но тиды гьц маланя яжо ак ли, а пашадарня ик копекешат ак кузы. Ма духовно незеремьня: сулыквлям погеня, Йымын Судшым эче костанракым бштеня. Вет Господь келесен: Кыце йальым суедя, таят тенгеок суйымы лидя (Мф. 7:2).

Мамнам бльмашнам да бшкымнамат яжошкы вашталтышы пашя улы – тиды молитва.

Да тиды тор лизш. Райзы тиды пашазы?

Али салтак командиржылан келеся:

– Мыньын стройыш шагалаш ак получалят, боевой дежурствыш лакташ ак получалят, тышман доно кредялш ак получалят...

Райзы тиды салтак?

Кынам мамнам крестенит, батюшкывля мамнам циланам Христос Йымын салтакшы маныныт. Малын? Вет соок сынзаяш кайдымы вырсы кея. Кресталтмашты ма Христос

доно ушненä, Тидын салтаквлäжби лош пыренä, сотым чизнä, тöрын äрбкбм чизнä, Йымы гыц духовный вырсы хäдърим, Святой Шулбш гыц вырсышты чимби выргембм нälбнä, крестби доно – сändäлбкбн вырсы хäдържби доно – äрбкбм дä кредäläш хäдърим бштенä. Сбнзäэш уждымы тышман, кыды гыц мä тидби анзыц отрекаятынна, каждыйна доно цäрнбде кредälеш, иктби дänгбнь алталаш дä курумеш ямдаш цаца. Ти вырсы гыцбн нигышкат ат кыргыз, ат шыл: бесвлä – цилä вäre. Нбнби докы пленбш веле вäрештäш лиэш. Кынамжы тидбм анат ынгылы, äнят, кынамжы сусу линä, вäk. Вет ти пленжби духовный. Йänг «бшке вärбштбжби» агыл ылмым сожок ак шиж. Тидби тамахань-äнят тумасен лыкмаш манаш ак ли, йänг гишän шаныеок «просто блäш» манын шанет гбнь, тенгежби тышман тбньбм алтален кердбн.

Ане, Господь мämнäm перегä, Ангелвлä перегät, Церкби суткавлä доно бшке тетявлäжби верц ыдылеш. Цилä мüländби йбр кечби лүлтмби доно иктөр цилä православный церкбштби дä мынастирбштби Йымын Литурги тбнгälеш, цäрнбдбмби молитва кеä. Но тбнь бшкежät ит плошайы. Церкби доно

иквäreш цилä православный христианин верц ыдылаш цацы. Тенге иквäreш ушнымаш соборностьым анжыкта, кыце мä бинябмашбн символышты мыренä. Тидби кого сила, тидбм тышман сбнген ак керд.

Ти йой шамаквлä «ак получалят» шайылны ма шылбн шагалын?

Тидби мä такеш йыштылмашын пленникшби лимбнäm анжыкта.

Тидби зависимостьын (шүдбнгбш кузен шбщбш йыштылмашын) йыхшы. Такеш йыштылмаш наркотик мämнäm вктärä, мälännä хоза ылеш. Ти йыштылмашты вуйта мämнän цилä блбмашнä, блбмашбм ынгылымашна темеш, тидби гыц пасна вуйта ак ли. Тенгеок и попат: «Йыштылмаш качкеш».

Мä Йымым Псалтирбштбшби шамаквлä доно сарваленä: Такешвлäm анжымаш гыц мбньбн сбнзäэмбм карангды (Пс. 118: 37).

Такеш йыштылмаш гыц мämнäm Йымын шүдбмашвлäm колыштмаш, Церкбн правилывлäm бштбмаш ытара. Церкбштбшби дисциплина мälännä цилä äрбкбм сбнгäш палша. Äрнэш ик гәнä шагалаш келеш, бшкбмбм ланзылаш, шаналташ: малын мбнь блем? Тенгеок ли мбнь блем? Кыце?...

Священник Николай Булгаков



ПОКАЙЫМАШЫМ ЫНГЫЛЫМАШ

Пост веремä – тидй покаяымы веремä. По-кайымашын махань ынгылдарымаш улы? Кынам ма иктä-мам худам бштенä, кынам худа шанымашвлälän ирыкым пуэнä, хоть ик шамакна доно сулыкланенä гынь, йангыштйна когон ясы да нелй. Но ти ясыжы да нелйжы эче покаяымаш агыл. Шамна качкын кердеш, но шамын качмыжы мамнан бльмашым адыш сартен кердеш. Тидй эче покаяни агыл: шамын тыргыжшы чбды. Покаяымашым тингалаш манын, Йымылан уанаш келеш, Йымылан бинянаш келеш. Цилä кердшбй да яратышы Йымы цилä простен, хоть-махань сулыкнам простен кердеш манын, Йымылан уанымыла да бинянымылä. Тидй покаяымашын тингалтш.

Йымы мамнам простен кердеш, Йымы мамнам вашталтен кердеш. Но Йымы эдембм эдем гыц пасна ак ытары. Покаяымаш пашаштат Йымын палшык веле агыл, ма бшке келбна. Ма шыренок Йымым сарваленä: «Господь, просты. Йымы, жалäемä». Йымы простя да жалäйä, но тингжы - ма тидын жалäйбмашлан ответ лишашлык ылына. Ма Йымын шанымашым бштгаш манын, вашталтшашлык ылына.

Христос попа: «Мблänем «Господь. Господь» маншывлä логыц Пылгомштышы Кугижаншбш цилänжок ак пыреп». А кугижаншын кыцкыжым ма паленä: яратымаш, жалäйбмаш, тыр, бвбртбмаш да келесен мыштыдымы пуры цаш. Йымын Кугижаншбм нäläш манын, бшкбмбм цилäге Йымын кидыш пумыла, ытарышы кидыш пумыла. Тидблän Йымын пумы бльмашым цилäге нälмблä. Мälänнä Йымы доно колтымы эдемвлäm, бльмаштйна лиälтмашвлäm ма смиран, уты шая гыц пасна да Йымылан бинянен нälшашлык ылына.

Ма шыренок тенге шаненä: цецаш ма докына Господь Иисус Христос Ытарышына толеш гынь, аль бшке Ангелжбм аль Тидблän ярал лишбм колта гынь, тидй мамнан сулыквлänäm



вбкы келесä ылы, мамнам ырса ылы да блäш тымда ылы, маät тидбм колыштына ылы. Но тенге ак лиälт. Мамнан бльмашбш сулыккан эдем, мамнан жеплбдымы да яратыдымы эдем толеш. Ти эдембм мälänнä Йымы колта. Мälänнä, эче бльмашнам мычаш якте принимайделна гынь, ик техень эдембмät принимаеш да бльмашбштшбслучайымат принимаеш нелй. Тйнам йангыштйна торешлänбмаш шачеш. Техень эдемлän келесбмы шоэш: «Гынь гыцет агыл, тынь гыцет агыл мбнь тыменьнем. Тынь мбньбн тымдышем ат ыл. Каранг мбнь дорцем! Мбнь тбр бльшбй эдем дорц сулыкем келесбмбжбм вычем». Но мамнан бльмашбш Йымы сулыккан эдембм колта. Ма тидбм принимайшашлык ылына, ма симрнäэмшашлык ылына. Йымы доно бштбмбй йөнбштбй ма бльшашлык ылына. Äнят, вес вäre лучирäk, но Йымы мамнам тиш, ти вәрбш шбнден, мамнан тиштбй ылына гишän йälлän яжорак лижы манын.

Покаяымашын вес ашкыл – мамнам обижайбшбй цилä эдембм простымаш. Нбны мамнан простымашым заслуживайымы доно агыл простяш (ма логыцнä кб келесен кердеш: мбнь заслуживаенämät, Христос мбньбм простя). Уке, Христос мälänнä бшкбмжбн жертвенный крестбй вблнбшбй Яратымашыжы доно простя. Мамнанät яратымашна йäl докы жертвенный да крестбй вблнбй гань лишашлык. Ма йälбм простышашлык ылына да йäl гыц анзыц простымашым ядшашлык ылына. Иктäжбй мамнам обижаен гынь, мälänнä пйтäришбй ашкылым бштгаш куштылгырак. А тидблän – нелбрäk, вет тидбй вуйнаматан ылмыжым шижеш. Ма цилälän простышашлык ылына.

Простяш – тидбй йälбн сулыкым мондымаш агыл. Уке. Сулыкым äшбндäрбмән, бшке лишблнän слабка ылмыжым äшбндäрбмән, тидын силадымы ылмыжым äшбндäрбмән да вара тидбм искушаш агыл манын, бшкбмбм кычен мыштымыла. Бшке лишблнäm, силадымы, сулыканым, крест сембнь бнгыжä вбкы нälбн, тидбм Христос докы кандымыла да келесбмблä: «Господи, мбнь тидбм простенäm, вет мбнь тидбм яратен колтенäm. Ти яратымашем верц, мбньбн простымашем верц Тбнят тидбм просты!» Бшке крестбй гань лишблнäm Йымын Кугижаншбш кандаш – тидбй мамнан христианский задача. Тидй покаяымаш корны, Христос докы нангешбй корны. Цилäländä пуры лижы!

Иеромонах Хрисанф (Каменный)

Тыштен келесімәш

СЫҚЫР ВҮЛӘН ШҮРҮМҮ Ү

Мары дон вәтә иквәреш кымлы и йленәт. Кымлы и иквәреш йлмә кечын вәтәжә молнамшы сембнәк шергиндәм күәштә – тәдә кәждә ирок изирәк шергиндәм күәштә. Ирок качмышты годым вәтә сықырым лош шулын, кок лаштыкешәт үм шүрен дә вүлвәл лаштыкшым марыжылан пуаш йәмдәлен. Но вүктәлтәмәжә годым тәдә кидшә шагалын...

Тәдә шаналтен: «Кымлы и иквәреш йлмә кечын мәнә бәшкеок шергиндәм вүлвәл лаштыкшым качкам. Мәнә кымлы и тидә гишән шаненәм дә вүлвәл лаштыкшым качкын кердә: яжо пеләш ылынам, шотан әргәвләм анжен куштенәм, пөртәм тәвүләштә урденәм».

Вәтә марыжылан сықырын үл лаштыкшым пуән. Кымлы и йлмә гәч тәдә нигынамат тенге йштәде.

А марыжы шергиндәм нәлән дә ййрәлтен келесен: «Тәнә тагачы мәләнәм әклен мыштыдымы подаркам йштенәт! Мәнә изиәм годшенок сықырын жаралт шүцшә пындашыжым яратем. Тәдә тәнә йлеш манын, мәнә соок тенге шотленәм».



ТӘНӘЙН ИК ЦӘШ ВЕРЕМӘТ

Икәнә ик әдем пәшә паштек токъжы поздан пөртәлән, молнамшы сембнәк янгылышы дә тыргыжланышы ылын, тәдәм вүц йәш әргәжә вычымым порогы гүцок ужын.

– Әти, тәнә гүцет иктәмам ядаш лиәш?

– Конечно, ма лиәлтән?

– Әти, а тәнә маняр оксам получает?

– Тидә тәнә пәшәәт агыл! – әтяжә шүдешкен колтен. – Дә малын тәләнәт тидә келеш?

– Просто пәләнәм. Пожалуйста, ну келесә, тәнә ик цәшбштә манярым получает?

– Ну, вообще-то 500. А малын?

– Әти... – әргә тәдә вүкә үлбәцән күшкәлә когон серъезный сәнзә доно анжалын. – Әти, тәнә мәләнәм 300-бм пуән кердәт?

– Тәнә иктә-махань мадышым нәләш тидәм ядынәт? – тәдә сәсләш тәнгәлән. – Кә бәшке кәдежәшкет дә амалаш вац! Техенә эгоист лиәш ак ли! Мәнә кечыгыт ровотаем, когон янгылем, а тәнә йшкә-

метәм тенге ородыла видет.

Тетя олен бәшке кәдежәшкәжә ашкәдән дә амасам чүчән. А әтяжә шалген дә әргәжән ядмылан пакыла шүдешкен. «Кыце тәдә мәнә гүцем пәшәдәр гишән ядын кердеш, а вара оксам кычәш?» Но икманяр жеп гүц тәдә ладнангын дә шаналтен: «Анят, лачокат, тәдә пиш когон керәлән нәлнежә. Яра йок, ти кымшүдә тәнгә. Тәдә вет әче ик гәнәкәт мәнә гүцем оксам кычәде». Кынам тәдә тетяжән кәдежәшпырен, әргәжә вәрәштә ылын.

– Әргем, тәнә ат амалы? – тәдә ядын.

– Уке, әти. Просто киәм, – вәшештен йрвезәш.

– Мәнә тәләнәт пиш пингәдән келесәшым, – әтяжә попән. – Мәнә нелә кечә ылын, дә мәнә тырхәделәм. Просты мәнәым. Теве, ядмы оксәтәм кычы.

Йрвезәш кроватәшкыжы шынзән дә ййрәлтен.

– Ой, әти, тау! – тәдә сун сәгәрәлән.

Вара кыпцәк ләвәцәнжә әче икманяр тыржалтшы ок-

сам лыктын. Тәдә әтяжә тетя окса улы ылмым ужынат, әчәәт шүдешкен колтен. Тетя цилә оксам иквәреш поген, пачаш-пачаш шотлен дә әчәәт әтяжә вүкә анжалын.

– Тәнә оксәтшә улы, малын әче кыченәт? – әтяжә ядын.

– Вет мәләнәм ситәде. А бәнде как раз ситә, – отвечәен тетя. – Әти, тиштә вүцшүдә. Лиәш, мәнә тәнә ик цәш веремәтәм нәләм? Вады качкышым мә сагана иквәреш качкаш манын, пожалуйста, иргодым пәшә гүцет ик цәшеш ирәк тол.



МА ВЕРЦ ЫДЫЛМЫЛА?

Гриша яжон тыменьбн, да вот ан-зылныжы паша – классышты тды сек яжо тыменьшы линежы. Но ннын классыш у тыменьшы толын да эче отличник. Кынам тды вшештен, Гриша бшкыланжы врым моде – брвезы самынялтшы манын шанен.

Икан Гришамат математика доно теоремы доказываяш доска докы лыктыныт. Тды «отлично»-эш отвечаен да ладнагын: пален, тдын пятеркывлажы шуку, да вес кчын тдым ак ядеп. Сединдон урокеш йамдылалтде.

Ти ганак у тыменьшетым доска докы ужынит. Тды пбсын вшешташ тынгальн. Гриша вкы анжен да бшкедуреш пбжген:

– Ну, самынялт, самынялт.

Но у тыменьшы тбкылалтдеок попен. Тнн Гриша йымым сарвалаш тынгальн:

– Господи, тенге бштем, тды самынялтшы. Господи, тынь – Цила сынгышы ылат. Тдылан тройкым шбндышты, а эче лучирак – двойкым.

Ти выртын брвезаш лачокат мыгедалты, тыргыжланен колтыш да остаткаэш юк лыкдеок шаглы. Тымдышы Гриша гыц яды:

– Ну-ка, палшалты тдылан.



Мамнан героина попашат монден шуэн.
– Ну тынь ма, отличник? Доска докы ке!
Гриша якшарген кеш да вржы гыц бшат тарванн.

– Ма линат? Тыменьделат?

Брвезы вуйжым сакалтыш.

– Дневникетым пу!

Ик секундышты Гриша дневникбштыжы жирный двойкым ужу.

Тды токыжы ашкедын да опкы доно попен:

– Малын тенге лиалтын, Господи? Мбнь вет Тынбим ядынам: ти брвезылан двойкым шбндаш, а шбнденит – мбланем. Мам бнде бштымбля? Четвертьбшты пятерка уке лиэш, авам ойхыраш тынгалеш, а атам – выршаш. Вет бшкеек попен: «Ядда, да таланда пумы лиэш»...

Тды ынгылыде: Ытарышым ма гишан ядаш лиэш, а ма гишан ак ли.

Эртышы курымын ик хресань тенгеок ынгылыде: мам сарвалаш лиэш, а мам ак ли. Тнн Вятский губерништы кинды шачде, а ценавля кузен кенит. Шык эдемвля, паяш шанен, шужышывлам жалайбиделыт. Ти хресаньбнат шуку киндыжы ылын. Цен кушмым вычен шоктен да киндым Вяткыш (кызит Киров хала) выжалаш нанген. Шуку оксам налмыкыжы, тды сусу пар доно церкш пырен да благодарственный молебным святитель Николайлан яжон выжален кердмыжы гишан заказен. Тилец пасна тды шужымаш шыпшылтшы да ценавля эче когоракын кушкышты манын Господымы сарвалаш тынгальн.

Токыжы толшылажы хресань пален нлын: ты выртын, кынам тды халыклан ойхым сарвален, тдын хозяйствышты пожар тынгальн. Тыл пырцан ларвля вкы ванжен да худа шанымашвлам ломыжыш сартен.

Борис Ганаго

«УАНЫМАШ» Кырык мары православный газет
«НАДЕЖДА» Православная газета на горномарийском языке

Учредитель:

«Рус Православный Церкын Йошкар-Олан да Мары Сандалькын епархижы (Московский Патриархат)» религиозный организаци.

Кым тблзеш ик ган лактеш

Редакцин адресш:

Йошкар-Ола, Вознесенский олиця, 81, 224 каб., тел.: 8 (8362) 45-39-54. E-mail: uanymash@mail.ru

Редакцин кангашым вуйлатышы:

протоиерей Алексей Евсеев

РЕДАКЦИ ЯДЕШ: ГАЗЕТЫМ КЫЦЕ-ШОН ИДА КБШКЫЛТ. ЛЫДЫНАТ – ВЕСЫЛАН ПУ!

Тираж: 500 экз.